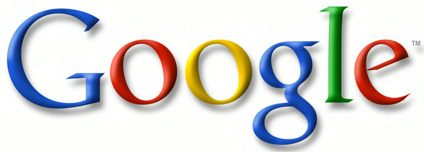
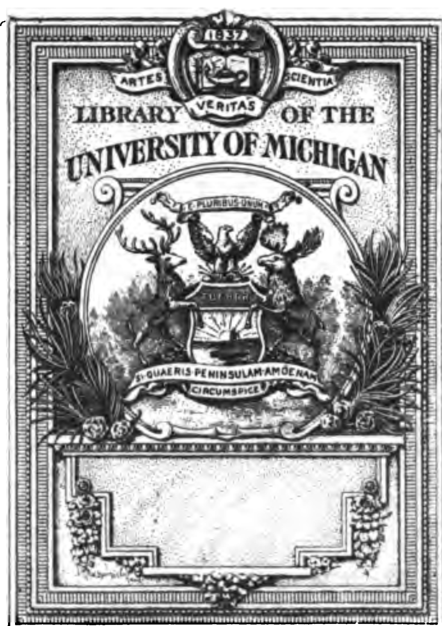

Van eene Sultane en andere Gedichten

F. D. Neve

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

VAN EENE SULTANE EN ANDERE GEDICHTEN.

VAN EENE SULTANE

EN

ANDERE GEDICHTEN

DOOR

FIORE DELLA NEVE.

van Loghem, M. J.

SNEEK,
H. PIJTTERSEN Tz.
1884.

AYESHA.

I.

Vele jaren zijn vervlogen, –
En wat vlogen zij gezwind, –
Sinds ik een sultane minde
En door haar werd weêrbemind.

't Was op een Novemberavond,
Buiten dreef de sneeuw haar spel,
Dat zij 't eerst mij is verschenen
In de stille studiecel.

II.

Dorre kamers, kaal en gastvrij,
  Cellen van het Noordsch Atheen',
Die de jong'lingsdroomen bergdet
  Van geslachten achtereen,

Blijft er aan uw grauwe wanden,
  Waar het bleeke spinrag zweeft,
Niets van al de illusies hangen,
  Die gij stil hebt meegeleefd?

Niets van al de levensdroomen,
  Die u versch zijn voorgedroomd,
Niets van al de levenswenschen
  Golvend voor u uitgestroomd?

Toch, uw wanden sloegen open
  Op een gulden horizon,
't Licht van den azuren hemel
  Scheen van uw vergeeld plafond,

Nooit werd meer met de edele oudheid,
  's Menschen godentijd, gedweept,
Dan bij 't epos, dwars door de eeuwen,
  Naar die cellen voortgesleept.

Daar vond strijders en getrouwen,
  De vorstin Andromache,
Die, met ketenen beladen,
  Voortzwierf op de droeve zee.

Op het stof van uw tapijten,
  Dan met rozen overspreid,
Zweefden feeën en vorstinnen
  In verheven majesteit.

In de plooien van haar sluiers
  Voerden zij betoov'ring aan,
Uit den sleep van haar gewaden
  Steeg de geur van myrteblaân.

Koninginnen der legende
  Uit haar praalgraf opgewekt,

Van eene Sultane

Door een maanlichtglans beschenen,
  Met een mystisch waas bedekt,

Voor de praal van haar processies
  Werd de cel een kroningszaal,
Waar haar diademen bogen
  Op de stem van 't grootsch koraal.

Voor het lokken van haar glimlach
  Werd de cel een rozengaard,
Lieflijk noodden zij den dichter
  Mee ter verre hemelvaart.

Hoe zij kwamen naderruischen,
  Melusine, Angelica;
En de gouden kronen hieven
  Circe en Titania.

En de blonde lokken geurden
  Gouden vacht op 't purpren kleed,
En de gouden gordels glansden
  En de gouden voetzool gleed.

Schoone sfinxen, raads'len droomend,
  Met haar bleeken rozenmond
Lispten zij hem duizend vragen,
  Waar hij 't antwoord niet op vond.

En haar oogen, verre diepte,
  Als de bronnen van de zee,
Staarden vragend hem in 't harte,
  Roofden vragend 't harte mee.

III.

't Was op een Novemberavond,
  Toen een nieuwen zwerveling
Langs der wetenschap meanders
  De enge studiecel ontving.

Niet voor 't eerst betrok de jong'ling
  't Huurverblijf van wel en wee,
En hij bracht reeds eigen schatten
  En herinneringen mee.

Aan zijn eigen heiligdommen
  Hem door keus of gever lief,
Offerde hij zonder schromen
  's Gastheers muurdecoratief.

Met een zucht verhuisde deze
  't Kleurig plaatwerk naar beneen,
Droeg zijn bonte porceleinen
  En zijn brooze bronzen heen.

Weldra vestigde de jong'ling
  Zijn gravures aan den wand,
En het pleisterbeeld van Pallas,
  Met den kleur'gen ordeband.

En zijn boeken en portretten
  En het glanzend wapenrek,
Schatten van zijn kort verleden,
  Vulden dra het stil vertrek.

En daar ginds het fijn borduursel,
  Waar hij liefde en trouw in las,
En waarvan elk kleurig bloempje
  Hem als 't leven dierbaar was.

IV.

't Was op een Novemberavond,
Buiten dreef de sneeuw haar spel,
En hij was alleen gebleven
In de stille studiecel.

En hij dacht aan gulden toekomst,
Met rooskleur'gen achtergrond,
En hij zag nog eenmaal peinzend
't Verschverworven heden rond.

Half in schemering verzonken,
Beter licht voorzeker waard,
Kwijnde een tengere sultane
Bij de ontruiming nog gespaard.

Peinzend ging hij haar aanschouwen,
  Zag het diep en donker oog,
't Blauwzwart haàr om de effen slapen,
  Den volmaakten wenkbrauwboog.

Zag haar mondje, zacht en teeder,
  't Neusje, regelmatig fijn,
Slanke schouders, als geschapen
  Voor het keursje van satijn;

Op het hoofd 't scharlaken mutsje,
  Parelsnoëren om den hals,
In de hand den veêren waaier,
  En een roos op 't boezemmalsch.

Had de hospes haar vergeten
  In den hoek van 't leeg vertrek?
Bracht hij haar in stilte boven
  Naar de donk're schaduwplek?

Had een vroegere bewoner
  Acht'loos haar aan zij gezet,
De bekoorlijke sultane,
  't Weelderig serailportret?

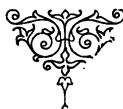
Aan haar peinzende oogen vroeg hij
  Wat hierheen haar had geleid;

't Was alsof haar zachte glimlach
Hem beloofde zoet bescheid.

En hij noemde haar Ayesha,
Naar een Oostersch nachtverhaal,
Maakte een slamat voor haar voeten,
Sprak haar toe in hoofsche taal:

„Schoone Ayesha, bloem van 't Oosten,
Maanlicht in mijn eenzaamheid,
Gaarne zou 'k wat met u praten,
Zijt gij, schoone, er toe bereid?"

„Dat mijn heerscher," zei zij, „spreke,
En zijn dienares gebied'!
Lang genoeg reeds mocht ik zwijgen,
En wat praats mishaagt mij niet."

V.

„Donk're roze van Damascus,
Lotoskelk van Iran's strand,
O, vertel me iets van het Oosten,
Van uw heerlijk vaderland."

„'k Zeg u liever," sprak zij lachend,
„Wie ik zelf ben, tot begin;
Weinig Oostersch bloed in de aadren
Heeft uw needrige slavin.

Om een sultan te bekoren
Ben ik te oud, gelooft gij 't wel?
Want men kan 't mij zeer goed aanzien,
Dat ik meer dan zestien tel.

En mijn voorhoofd is te edel,
Te verstandig is mijn mond,

En te rank mijn tengere armen,
  Dat een Moslem schoon mij vond.

Maar 'k beweer," zoo sprak zij lachend,
  En coquet zag zij hem aan, —
„Dat gij nog zoo'n slechte ruiling
  Van persoon niet hebt gedaan.

Voor de slaap'rige odaliske
  Van het Ottomaansch serail,
Met den lach van eeuw'ge kindsheid
  Om haar tanden van email;

Met den vonk van niets dan wellust,
  In het zwart fluweelen oog,
Wie geen fronsende gedachte
  't Effen voorhoofd ooit bewoog;

Met geen andere bekoring
  Dan haar leden van satijn,
Met geen meer verheven roeping,
  Dan slechts schoon en . . . schoon te zijn;

Komt u een sultane groeten,
  Die de wereld heeft gezien,
Boeiende cosmopolite,
  Westersch, meer dan gij misschien . . ."

VI.

— „Maar uw harem-tooi, Ayesha,
En uw zuiv're wenkbrauwboog,
En uw lange, donkre wimpers
Over 't zacht geloken oog?

Zie, ge luistert naar een vogel,
Die in 't boschje zich verhief,
Fluistert: „waar' ik niet gevangen,
'k Kreeg dit schoone land wel lief."

Zie, ge hoort bij 't westergloeien,
Noodend tot het nachtgebed,
Klagend den muezzin roepen
Van den hoogen minaret.

Hoort gij niet in 't marm'ren bekken,
  Der fonteinen frisschen kus,
Of van verre 't golfgemurmel
  Van den blauwen Bosporus?

Hoort ge niet de guzla klinken
  Fluistrend stille minneklacht,
Zoekt uw oog niet 't stergewemel
  Van den gouden Zuidernacht?"

VII.

— „Niets van al die heerlijkheden
  Wijst mijn jong verleden aan,"
Sprak ze, en om haar purp'ren lippen,
  Zag men 't spottend lachje gaan.

„'k Werd geboren... au septième,
  Aan den drukken boulevard,
En mijn oog is, als mijn paarlen,
  Vinding van den kunstenaar.

Ach, wij zijn een ras sultanes,
  Van de romaneske soort,
Wie nooit Stamboul's lustwarande
  Waarlijk de oogen heeft bekoord.

Wij zijn docht'ren van Lord Byron,
  Van Murger en van Gautier,

En wij kennen van het Oosten
  Slechts het dampend narghilé.

Met wat gaas en wat koralen,
  Gouddraad en een pantervel
Tooide men de teng're leden
  Van 't gewillige model.

Schijn, niet waar? Maar voor mijn schepper,
  Was dit 't beeld der poëzie,
Op de vlucht dier blauwe wolkjes
  Zweefde ver zijn fantazie.

En ben ik, zijn donk're houri,
  Minder schoon, zelfs in uw oog,
Dan wanneer deez' veeren waaier
  Smyrna's nardusgeur bewoog?

Wilt gij met mij mededroomen
  't Lied der bonte romantiek,
Zal 'k mijn Spaansche mandoline,
  Stemmen naar uw hartmuziek?

Wilt ge mij het voorhoofd kussen,
  Luist'ren naar mijn snarenspel,
En de vreemde sprookjes hooren,
  Die 'k u van mijn Oost vertel?"

VIII.

— „Bleeke Ayesha," sprak de jong'ling,
„Schehrazade... in partibus,
Schoone eclectische sultane
Gun dat ik uw wimpers kus.

Wis wil ik uw sprookjes hooren,
't Zij van 't Oosten, 't zij van 't West,
Zóólang zal 'k uw leven sparen
Als verbeelding u nog rest.

Maar, gelijk de wreede sultan
Schenk ik u den morgen niet,
Als gij mij tot avondgroete
Niet wat nieuws en lieflijks biedt."

IX.

En zij droomde sprookje aan sprookje,
  Nieuws uit hemel, hel en aard;
Duizend en één nachtverhalen —
  Vaak 't vergeten dubbel waard.

't Was van liefde en hoop en schoonheid,
  't Was van boete en van berouw,
Nu van list, verraad en boosheid,
  Dan van eindelooze trouw.

Eind'looze uren kon hij luist'ren,
  Door haar fijne lip geboeid,
Meen'ge traan heeft langs zijn wangen,
  In het nacht'lijk uur gevloeid.

In verrukking kon hij droomen,
  Waar zij 't paradijs hem schiep,

En haar stem hem tot genieten
Van een gouden hemel riep.

Sidd'rend kon hij op haar staren,
Waar haar glimlach, woest en koel,
Hem met vreemde vragen tergde
Over 's menschen taak en doel.

Trotsch en moedig kon hij juichen,
Door haar zilv'ren stem gevleid,
Als waar hem ter kloeke ontcijf'ring
't Wereldraadsel voorbereid.

Dan scheen hem te zwaar geen worst'ling,
En geen offer hem te groot,
Waar hij voor 't geloof der vrijheid,
't Moedig, jeugdig harte bood.

Dan scheen marteldood hem roeping
En een doornenkroon hem zoet,
En het menschdom 't offer waardig,
Van het rein vergoten bloed.

Nimmer liet hem haar begooch'ling
Levenszat en peinzensmoê...
En hij vroeg zich niet, — als later —
Droef en bitter af: „waartoe?..."

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] het [illegible]
[illegible] als weder.
[illegible] hij nog haar [illegible]
[illegible] hij zijn [illegible] meer.

XI.

Jaren vloden; stof en schaduw
  Dekten 't bleeke vrouwenbeeld,
Dekten al den wond'ren rijkdom,
  Dien zij hem had meegedeeld.

Elke illusie, ijdel blijkend
  Met den jaarkring die vervloog,
Sloeg de gouden vleug'len open
  En verdween in 't blauwe omhoog.

Werk'lijkheid had gulden vruchten,
  Voor zijn voeten opgegaard,
Waren zij de zeepbelkleuren
  Van Ayesha's droomen waard?

Vele, vele jaren later
  Zag hij nog Ayesha weer,
En hij kende nauw de trekken
  Van zijn ranke liefste weer.

Al haar schoonheid was verdwenen
  Met den drang van 't gloeiend hart,
En hij weende één laten traan nog
  Om zijn oude liefdessmart.

PAOLA.

I.

Een glimlach en een kreet... het was voorbij.

Zij was gestorven op het arm'lijk bed,
De bleeke bedelaarster. Om haar heen
Verdrongen met nieuwsgierig medelijden
Zich geburinnen, bijna arm als zij,
Toch trotsch om bruine schouders bonte lompen
Drapeerend, Florentijnsche burgeressen;
Want zij die neerlag op de stervenssponde,
Was vreemdelinge. Nauw wist men haar naam,
Zelfs niet haar land... „Misschien wel een heidin,

Een zingara"... Na 't onheil dat haar trof, —
Een trap van paardenhoeven op de piazza, —
Heeft naar geen priester zij gevraagd. „Mijn kind,"
Was 't eenig wat zij riep; en kussend 't wicht,
Gaf zij de veege ziel aan d' eeuwigheid,
„Ten prooi aan wie haar opving, God of Satan."

En vol bezorgdheid om de ziel der doode,
Wie levend men geen schaam'le bete bood,
Gaf meen'ge buurvrouw haar een ave mede,
Een kleine sterking op de verre reize,
Als surrogaat voor priesterlijken teerkost; —
Tot zacht geschrei aan 't weeskind denken deed,
Dat achterbleef, en, schoon dan een heidinne,
Een moeder toch verloor.
Het waren moeders,
Die 't bed omringden, en na korte poos
Was 't bruine meisje op bruinen arm gewiegd,
Stil spelend met een snoer van bloedkoralen,
En lachend tegen 't kruisje om buurvrouw's hals.

Een moeder, niet de rijkste, nam het mede,
En zorgde menig winter voor het kind;
Maar toen de tijd kwam, dat het eenzaam werd
In 't schoon Florence, en 't schaarsche werk vermoeide,
En nauw voor eigen kroost de bete strekte,
Zag zij het heidenkind bezorgd vaak aan,

En deelde met den blik de schrale spijs,
En dacht dat er voor elk iets meer zou zijn,
Als kleine Paola heenging.
Toen kwam 't voor,
Dat haar een schilder, dolend langs het plein,
Zag rusten met haar kroost in 't koele hoekje
Der marm'ren trappen van een marm'ren kerk,
In zalig nietsdoen. 't Groepje trok hem aan,
De bruine vrouw met al de schoone kind'ren,
Wier matvergulde huid, niet half bedekt
Door donk're lompen, glansde als zonnig goud,
Door blauwe marmerschaduw zacht omlijst;
Wier oogen, als fluweel en vuur te samen,
Hem onder 't blauwzwart haar brutaal aanschouwden,
Met vorstenblik en acht'looze bekoring,
Als zonen van de trotsche Mediceën,
Of jonge Bacchusbeelden ver uit de oudheid.

Een kleine geldsom en de bruine moeder
Liet met het gansche volkje door den schilder
Zich schetsen.
Na een poos: „En deze, moeder?"
Vroeg haar de schilder, „heeft zij, als uwe and'ren,
Denzelfden vader? Anders is haar type,
Meer ernstig, bleeker, en toch donkerder;
Zoo schoon niet als uw echte Florentijnen,
Maar vreemder, en niet minder belangwekkend.

Wat is haar afkomst, waar is zij geboren?" —
— „De heil'gen mogen 't weten, Excellenza,"
Zoo sprak de vrouw; „zij eet zooveel als de and'ren."
En zij vertelde Paola's kort verleden,
Veel sprekend van de weldaad, haar bewezen,
En van al de offers, die zij nog zou kosten.

„Ik schets haar niet met de uwen," sprak de schilder,
„Zij past niet bij de groep; maar zend haar morgen,
En 'k zal afzonderlijk dit kopje schild'ren."

II.

Geen van de jong'ren van Florence's school,
Zich sterkend aan de kracht der oude meesters,
Zich lavend aan den glans van hunne kleur,
Vereed'lend zich aan hun volmaakten vorm,
Of Claudius was zijn vriend. Een sluiergaas
Hing dicht geplooid om d' ochtend van zijn leven,
En niemand trachtte schennend het te lichten.
Maar trouwer vriend, belangeloozer hulp,
Dacht men zich niet. Zijn fijn en kloek talent,
Zijn oog zoo juist, zoo vaardig zijn penseel,
Wekte elks bewondering, — en niemands afgunst,
Daar Claudius niemands mededinger was.
Wat dan weerhield hem, vlekk'loos haast van hand,
Zelf meesterstukken voort te brengen? Wat

Belette hem, zoo dichterlijk van geest,
Zoo vol van studie, kunstgevoel en smaak,
Die weeld'rig schoone wonderen te scheppen,
Grootsch van conceptie, rijk van kleur en vorm,
Die onze tijd waardeert en scheppen doet?
Hoe vaak, waar jongeren, vertrouwensvol,
Om raad hem vroegen, stelde één enk'le streek,
Hun klaar voor oogen, wat zij zelf bedoelden,
Gaf aan hun werk een toets van hoog're wijding,
Bracht aan hun vorm volmaakte juistheid bij;
En nimmer kwam uit Claudius' atelier
't Voltooide werk, en nimmer zou zijn naam
De leus zijn van 't bewonderend heelal,
En nooit zou hij 't met eigen hand gewrocht
Aanschouwen, wat hij zoo verrukk'lijk droomde,
En zoo volmaakt kon schetsen...
Hem ontbrak
De geest niet, die het kunstwerk in zich voelt,
De hand niet, die het vaardiglijk voltooit,
De smaak niet, die voor diepen val behoedt,
Maar hem ontbrak, wat meer is dan dit alles,
De wil, volharding, energie, — 't geloof,
Geloof aan eigen werk, geloof aan 't doel,
Geloof aan roeping, wijding, voorbestemming.
„Waartoe?" zoo sprak hij vaak, als, half gevormd,
Zich 't heerlijk ideaal begon te ontwringen,
Aan 't warr'lig chaos — als, in godenglans,

Aan 't vlokkig schuim Anadyomene. —
„Waartoe?" wanneer hij geestdriftvol een groep
In droomen had geschapen, en de hand
Zou trachten haar op 't bleeke doek te toov'ren.
„Waartoe?" herhaalde hij, en moed'loos zonk
De hand, en onverzinlijkt bleef de droom.

't Was van dien twijfel en die levensmoeheid,
Dat de oorzaak school in één genoten roes,
Te diep genoten en te wreed gestoord.
Maar niemand hoorde ooit die bekentenis,
Of raadde haar, of wist den naam der vrouw,
Die met den mensch de kunst'naarsziel vermengde,
En beide lediggoot in éénen beker
En dezen beker half geledigd wegwierp
En verder ging ... Hij zelf, hij wist het wel,
Wat leed hem schortte, en vloekte vaak zich zelf,
't Gemis aan veerkracht, de ijd'le zwakke hand,
Die nimmer iets voltooide, en in den greep
Naar 't ideale halfweg steken bleef.
„O had ik niet bemind," zoo sprak hij zacht,
„Of niet in vorm, zóó na verwant aan 't eeuw'ge,
En zoo ontgooch'lend voor den jongen kunst'naar,
Het schoon bemind, bezeten — en gekend.
Waar Psyche kennen wil, vervliegt 't geluk,
Den schoonen minnaar ziet zij weenend na,
En boet haar zonde in dienstbaarheid en onmacht.

Twee bloemen bloeien voor de kunst'naarsziel,
Genot en kunst; nauw heeft zij de één geplukt,
Of de ander ligt gebroken naast den stengel.
Niet uitgediend nog heeft de Graal-legende,
Wie haar begeeren wil, de reine, hooge,
De teug die kracht geeft, eeuw'ge- kracht en jeugd,
Die blijf van aardsch genieten ongekrenkt."

III.

'tWas deze Claudius, wien Paola's voorhoofd,
Het droom'rig, ernstig heidentype, boeide.
Hij schetste haar, maar toen, reeds half voltooid,
Haar trekken op het grauwe doek verschenen,
Begaf hem moed en lust. Des morgens vroeg
Poseerde reeds de kleine. „Paola," sprak hij,
„Voor heden niet; maar wrijf wat verf voor mij;
Ik zal u iets vertellen, en voor moeder
Verdient gij uw bajocchi dan, als anders."
Zij wreef de verf, en het vermaakte hem,
Haar te vertellen, waarheid en legende,
En in haar onontgonnen kinderziel
Den indruk na te gaan van wat hij zeide.
Nu eens begreep zij niet, dan weer te veel;

Nu kwam hem in haar antwoord gansch een afgrond
Van welgekoesterd bijgeloof verbazen,
Dan trof hem, als een ingeboren licht,
Met heldren straal een krachtig, juist begrip.
Nu zinn'lijk realisme, als 't kind des volks
In 't zonnige Florence moest verkrijgen,
Waar armoê, vroolijkheid en 't zuidlijk bloed
Om strijd der zedigheid den sluier rooven;
Dan plotseling een schuwheid, schuchterheid,
Een ernst, die haar tot welkom raadsel maakte.
Vaak vroeg hij zich, en peinsde op 't antwoord voort,
Of de Zigeunermoeder haar de wijsheid
Der Sphinxen, hurkend in de zandwoestijnen,
Droef starend in de oneindigheid der eeuwen,
Had meegedeeld, — of wel in 't Carnaval
Florence haar, zijn dolste grillen fluist'rend,
Had rond doen zwieren in den fakkeldans.

Zij wreef de verf, en spelend lokte 't hem,
Haar wat te leeren, en in 't donker oog
De mijm'ring weer te wekken, die hem trof,
Of 't te doen schitt'ren door een sprank van geest.
De schets kwam niet vooruit; tot hij haar zelf
Aan 't schetsen zette, en. kunstenaarsnatuur,
Gelijk zoovelen in die schoone landen,
Waar Venus dwaalde en Phoebus werd geboren,
Verraste hem na korte poos de kracht

En sierlijkheid der lijnen; 't helder oog
Zag juist en snel; de teêre kinderpols
Bewoog 't penseel met spelend jong talent;
Haar onontgonnen, onbewerkte geest,
Ving dra met dankbaarheid de wenken op,
Die rijk'lijk haar zijn ondervinding gaf.

O dageraad van rozerood ontluiken,
O jonge bloem, de geur'ge kelk ontplooiend,
O frisch bouquet van urn vol wijnaromen,
Hoe steeg 't hem naar het hoofd met jonge wijding,
Hoe groette Claudius, hoopvol, nauw geloovend,
Zoo lief'lijke belofte tegemoet!
Hoe schonk zij hem den moed in 't leven weder.
Hoe werd de bitterheid ter zij geschoven,
En dacht hij zich zijn jeugd in 't jong ontvouwen
Van 't frisch talent, te droef verspeeld... verwoest...
Zoo Paola wilde, kon een vriendenhand,
Een vriend die alles wist, die 't leven kende,
En zijn verzoeking, en zijn ledigheid,
En 't dwalend spel der zinnen, en hun leugen,
Voor alles haar behoeden, kon de bloem
In reinen, blanken eenvoud haar bewaren,
In zilv'ren schit'ring, en haar geuren alle
Vereenen tot één smetloos wierookoffer,
Der kunst gewijd.

En Claudius, schoon een glimlach
Van twijflend scepticisme ras de illusiën
Een wijl verjoeg, deed schreden tot dit doel.

Gewillig stond de Florentijnsche 't kind,
't Zigeunerkind, den vreemden schilder af,
Die voor haar zorgen haar een goudstuk schonk,
En al die zorgen van haar overnam.

IV.

En Paola groeide, en rustig vloten heen
De schoone dagen in het schoon Florence.
Zie voor den ezel in het atelier,
Dat ernstig kind. reeds bijna jonkvrouw thans,
Den donk'ren lokkentooi tot zware vlechten
Bescheiden saamgestrengeld, naar den trant,
Door Claudius aan Noordsche huislijkheid,
Aan stille jeugdherinnering ontleend.
Zie, hoe zij peinst, terwijl hij spreekt en vraagt,
Van zienlijk en onzienlijk haar vertelt,
Haar vragen voorhoudt, ernstig en belangrijk,
En op haar effen voorhoofd stil bespiedt,
De wording der gedachten, die hen oplost.
Wat lichte illusie was, werd levensdroom,

Het kind te vormen tot een kunst'nares,
Die haar gelijke op aarde nog niet vond.
Welk einddoel! Zulk een aanleg als hier blonk
Te ontwikk'len door de teerste en trouwste zorg,
Door niets belemmerd; kunstige techniek
Te geven aan de rijkst ontloken ziel;
Te mogen zeggen: „Wat ik zelf kon zijn,
En dwaas verspeelde, geef ik weer in haar!
Mijn schuld betaalde ik aan de menschheid af,
Vergeven zij mij dan 't versmaad talent!"

Zoo droomde hij, en daag'lijks wies zij voort
In stilte en studie, en de reine lucht
Was reiner niet dan 't maagd'lijk blank der ziel;
Verhevener dan 't smaakvol kunstgevoel,
Of schooner dan haar eed'le fantazie,
Was niet Florence's schat van oude kunst,
Was niet Florence's godd'lijke natuur.

V.

Zoo wies zij voort; en toen, na luttel jaren,
De leeftijd kwam, dat op haar bleeke wang
Van zelf de blos met plots'ling gloeien rees,
En zonder reden week; en 't kloppend hart
Van zelf zijn slag versnelde, en 't starend oog
Geheimen zocht aan verren horizont,
En vroeg, niet wetend wat het vragen wilde,
En antwoord vond, niet wetend wat 't beduidde,
Toen zei hij haar, dat dit bezieling was
Der kunst, en wees haar op het grauwe doek,
En gaf palet haar en penseel in handen,
En noodde haar, in vorm en lijn en kleur,
Den droom, dien zij ten verren hemel zond,
Op 't doek te tooveren...

En Paola nam
In vuur'ge geestdrift voor een wijl 't penseel,
En werkte en schilderde uren, dagen lang . . .
Dan plots'ling zonk de hand, een tranenvloed
Ontwelde 't donker oog; zoo vond hij haar,
Niet vragend wat haar schortte, en half bewust
Wat demon hem zijn heilige betwistte.

Toen kwam de tijd, dat hij van strijd haar sprak,
Schoon zij niet wist, wat keus en strijd beduidde,
Haar liet beloven, dat zij steeds de kunst
Zou trouw zijn; en zij glimlachte en beloofde,
Zich stil verwond'rend over 't ernstig woord.
Was niet de kunst haar Eden? Kende zij
Een paradijs, waarvoor zij dat verruilde?

Zij gingen Rome's catacomben zien,
De gravenstad, waar de vervolgden woonden,
Waar grijsaards door gebed en lofgezang
De jonge martelaren voorbereidden
Ten strijd in 't bloedig worstelperk.
't Was daar,
Dat Paola voelde, hoe men voor een denkbeeld
Ook lijden kan en sterven; en 't was daar
Dat zich aan Claudius' geest het heilige opdrong
Der roeping van wie martelaren vormt.

Eens 's avonds, na een dag van zonneschijn,
Was 't stil in 't atelier; zacht scheen de maan,
En de avondwind bracht op fluweelen wiek
Van myrt en van citroen de geuren mee.
Zij zagen uit het venster. Ginds, van ver,
Verhieven, bleek getint, zich de Apennijnen,
Een grillig uitgetande zilv'ren boord
Om 't donker floers van 't blauwe firmament,
Waarop de sterren beefden... Naderbij
Welde uit de diepte van de amandelboschjes
De zilv'ren toon der mandolinen voort;
Een held're stem klonk mee, nu rijzend weer,
Dan zachter. Als een zware nachtkapel,
Die fladdert tusschen bloemen, rustend nu
In 't hart der rozen, dan verheffend zich,
Als dronken van den geur, zoo trilde zacht
De stem, en rustte, en hief zich vragend weer,
Als lokkend, roepend in 't geboomte, een duif,
Den tortel roepend, of een nachtegaal
Zijn zangen stortend in de onmeet'lijkheid,
Verliezend in verlangen zich en weelde...
  En Paola hoorde, — en Claudius hoorde mee,
En in zijn hart rees bruisend wild een storm,
De stem der liefde vloekend, die daar ginds,
Verscholen diep in de oleandertwijgen,
Haar hart en leven aan de kunst ontstal.
Daar vóór hem rees, met plotselinge kracht,

Het raadsel op der schepping, 't beeld der liefde,
Verstorend al wat menschenreek'ning bouwde,
En scheppend wat geen menschenbrein bedacht.
Hij zag ze vóór zich, de eeuwig jonge godheid,
Die vóórzit in het groot festijn der wereld,
Die 't menschenhart tot frisschen bloei laat komen,
Die 't menschenbeeld in schoonsten wasdom eischt,
— De gloeiend donzen wang, de slanke leest,
De frissche lip en 't onomwolkte voorhoofd,
In 't oog den milden gloed van jeugd en geestdrift,
Den glimlach om den mond, de lente in 't hart, —
Om 't zich te plukken tot een bloemenkrans,
En 't weg te werpen na een teug van geuren;
Zoo rees voor Claudius' oog de wreede liefde.

Hij peinsde, en zij . . .
Haar hoofd zonk op de borst
En 't maanlicht scheen een krans van blanke stralen,
Een aureool van zilverglans te vlechten
Om 't zwart gekroonde kopje . . . „Waarom zou
Zij niet verwinnen?" peinsde Claudius voort;
„Wat zegt het, dat een zanger in 't gebladert
Haar mijmren doet en dweepen . . . Hare kunst
Heeft dweeperij en mijmering van noode,
Als alle kunsten . . . Slechts de stoff'lijkheid,
't Voldoen aan 't ideaal in lager sfeer,
Vernedert . . . als het mij vernederd heeft.

Slechts starend naar het hoog're kan men geven
Dat wat verheft, dat wat van hooger spreekt.
Zijn lichter niet de zon en d' eeuw'ge sterren
Dan 't schijnsel dat der droevige aard zij schenken ?
Maar lichter dan zij zelven nog de vuurgloed,
Die hen ontvonkte om eindeloos te stralen ?
Wie zon wil zijn, zie naar 't oneindig licht
Niet naar 't symbool, uit neveldamp geboren !
Hoort de profeet niet goddelijker stemmen
Dan die zijn woord, aan de arme taal geketend
In menschenklank 't verzameld volk doet hooren?
Wie profeteert, hoor' God en niet zijn echo!
Is duizendmaal en duizendmaal niet eed'ler
Des leven innigst wezen dan het leven ?
Aan deze bronwel laav' de kunst'naar zich . . .

Daar is een stem, die dieper dan de stormen,
En dieper dan het golfgedruisch der zee,
In beider klank zich opdringt aan het harte,
Zij spreekt en roept tot Paola's harte thans . . .

O laat haar peinzen, . . . laat haar weelde drinken,
In 't drijven van de wolkjes om de maan,
In 't sluim'rend landschap ginds in nevelkring,
In 't lied dat opstijgt uit de amandelboschjes . . .
De ziel der schepping fluist're tot de hare . . .
Zij vinde 't al zóó onuitspreek'lijk schoon,

Dat nimmer 't eigen kunstwerk haar voldoe,
Dat steeds zij streev' naar hooger, en bereike
Wat nog geen sterv'ling was gegund te scheppen."

VI.

Hij was een schoone Florentijnsche knaap,
Orlando; als een jonge Apollo trad
Met vasten stap, veerkrachtig, stout en kloek,
En al de losheid van den Zuiderling,
Hij Claudius' atelier des morgens in.
Hij sprak van kunst op dilettantentoon
En van zich zelf en van zijn eigen smaak.
Hij zag des schilders half begonnen schets,
En roemde haar, en roemde ook Paola's werk,
En gaf, als 't paste, een hoff'lijk vleiend woord,
Aan schilderstuk en jonge schilderes.
Weerklonk in Claudius' oor zoo luide niet
Het lied des zangers in de amandeltwijgen,
Dat hij de stem herkende, — Paola's blos

Rees hooger toen hij de eerste woorden sprak.
Streng bleef zij staren naar het bleeke doek
En durfde nauw naar den bezoeker opzien.
Toen hij, de schetsen achteloos beschouwend,
Den ezel naad'rend, van bewond'ring sprak,
Klonk 't in haar hart als eng'lenboodschap weer;
Zij zag hem aan, en voelde, in dezen stond,
Dat in haar leven zich iets grootsch besliste.
Zoo wordt de knop, des morgens nog gesloten,
Geheimen droomend in 't satijnen hulsel,
Onkundig van haar eigen blos en balsem,
Nu plotseling door zefirs lauwe kussen,
Door 't zoele zonlicht en den morgendauw,
Geopend, en met schaamte en met verrukking
Ontplooit zij 't harte voor den vollen dag.
Zij zou het willen sluiten, de enge blaadjes,
Weer willen samenvouwen om den boezem,
Om na te denken, en nog eens den droom
Van 't wachtend meisjesharte weer te droomen,
Nog eens te sluim'ren om nog eens te ontwaken;
Zij kan niet meer; zij giet haar geuren uit,
De kleurgloed bruist in de aad'ren van haar kelk
En stroomt naar 't zonnelicht met milden drang;
Zij bloost en straalt, lokt vlinders, zefirs, licht,
Ze is bloem en moet ten einde verder bloeien.
  Zoo Paola's hart, en Claudius zag het aan,
Hij kende hartstocht, kende 't vloeiend vuur,

Nu koest'rend, dan verterend tot den dood;
Nu bruisend in de tint'ling van den geest,
Als prikk'lend schuim van blonde nectarpaarlen;
Dan diep en vol en zwaar van levensgloed,
Als 't rijke bloed dat welt uit purpren trossen.
Met fatalisme zag hij 't worden aan,
Gelijk de pelgrim, de woestijn doorkruisend,
Die, waar hij frissche laaf'nis hoopt te vinden,
De oase ziet verschroeid, de bron verdroogd,
En naast de groeve, waar de wellen ruischten,
Zich stervend uitstrekt, starend naar het Oost,
En spreekt: „Het stond geschreven! 't Moest zoo zijn!"
„Het moest zoo zijn!" sprak Claudius; „God beschikt.
Zoo min als gij de zwervende magneet
Van 't Noorden drijft, de zwaluw tegenhoudt,
Die in haar vleuglen voorjaarswind voelt spelen,
Zoo min keert gij van liefde's flonkerster
Het zwervend oog der jonkheid, of bedwingt
De lentezucht, waarop haar wenschen zweven."
Hij hoorde 't in haar lach, zag 't in haar oog.
„Dood voor de kunst," zoo sprak hij bitter dan;
„O, had ik haar in kloostercel geboeid,
In mystisch opzien naar onzichtbaar licht;
Zij waar' behouden ... Thans is zij verloren.
Voor haar Apollobeeld treedt Phoebus zelf
Versmadend af, en wil niet mededingen.
Zij koos den sterveling en liet dên god."

Hij hoorde 't aan, hoe haar Orlando roemde,
En telkens fluisterde: „u, niet uwe kunst,
U zelv' bemin ik; voor uw fulpen oog
Gaf 'k alles wat uw Rafaël ooit wrochtte.
Wat is uw kunst, die u aan mij ontrooft?
Ik haat haar, Paola; iedere gedachte,
Uw oog, uw hand, uw hart misgun ik haar.
Wat zijn me uw schaduwen, uw kleuren, tinten,
Uw clair-obscur en 't wijken van uw diepten,
Bij 't levend blinken van uw god'lijke oogen
Wier diepte een afgrond schijnt vol zoet mysterie,
Bij 't schaduwplekje, op 't teer albast der wangen
Geteekend door uw lange zijden wimpers.
Verloren is de tijd, aan bleeke beelden
Besteed, waar ons het rijke leven roept
Om te genieten en te zien hoe kort
Zijn vreugde duurt . . ."
Toen sprak ook Claudius,
En zeide: „Dit is 't oogenblik van strijd,
Mijn Paola, dat u wachtte. Wie de kunst
Wil dienen, geve haar geheel zijn hart.
Niet wat er overblijft van aardsche vlam
Is haar genoegzaam offer. De godin
Wil niet vernachten in uw huw'lijkskoets,
Niet met u waken bij de kinderwiege,
Niet met u zorgen voor fortuin of brood,
Niet met u knielen voor een and'ren god.

Haar deelgenoot te maken, is haar dooden.
Ze is vrij en grootsch, naijvrig en gebiedend,
En duldt geen afval. Maar haar volg'ren ook
Schenkt zij een hemel, zóó onzegbaar schoon,
Een zaligheid, zóó onuitspreek'lijk hoog,
Een pelgrimstocht reeds, zóó vol zoete hope,
Dat iedere aardsche bloemengaard er doodsch,
En iedere aardsche band er boei door schijnt.
Wilt gij dien hemel? Duizende millioenen
Zijn voorbestemd, den aardschen weg te wand'len,
In lager sfeer zich arg'loos te bewegen,
En te verdwijnen, na 't volbracht bestaan;
Hun leven laat spoor noch herinn'ring achter.
Aan enk'len slechts is ééns een blik gegund
In 't Paradijs; ééns bood men hun de keus.
Een van die weinigen zijt gij, mijn Paola.
Dit is de tweesprong, Paola. Morgen wacht,
Wanneer gij 't Paradijs kiest, nieuwe strijd,
Misschien verneed'ring, wanhoop, smaadheid u,
Maar in de godheid zelf vindt ge uw belooning.
Wanneer ge Orlando kiest... zoo kiest uw jeugd,
En meen niet dat er boete of straf u wacht.
't Is 't pad der rozen; 't voert niet ten verderve;
't Voert langs een kalmen, glanzig groenen oever
Naar zee; het vordert voor geen hoogte of diepte
De vleug'len van den engel of den aad'laar.
't Voert door het dal; slechts van ter zijde ziet ge

Misschien den bergrug, waar de pelgrim voortstreeft,
Waar nooit dan wensch of daad u meer kan brengen;
Maar effen is uw pad, – als dat van allen,
Die met u wand'len, met gelijken tred."
  Hij zweeg — en Paola peinsde, en in haar oog
Blonk zacht een traan. „Hem nimmer weêr te zien,"
Zoo sprak zij. „Nimmermeer?" Droef bleef zij peinzen.
„Laat ons een wijle toeven, tot ik 't kan;
Tot ik vergeten kan, of overwinnen"
Zij peinsde, en als eens Jephtha's dochter bad,
Als Jezus bad in zijnen hof der smarten,
Verbleef in eenzaamheid het bleeke kind.
En toen de derde morgenstond verscheen,
Sprak zij tot Claudius: „Ik ben bereid."

VII.

Rijk was Orlando; waar 't Zigeunerkind
Het huwlijksheil, dat hij haar bood, versmaadde,
Zou, kwistig in haar blaam, de booze wereld,
Aan Claudius laster noch verdenking sparen.
Het meisje zou dus zelve haar besluit,
Haar strijd en keus den minnaar mededeelen.

Kent gij de kwaal, die uit Italie's meren
In zomertijd, in mistige avonddampen,
Omhoog stijgt en de groene vleug'len uitspreidt;
De typhus, engel met den zwarten waaier,
Die vuurstroom wuift en ijzig kille huiv'ring?
Orlando kwam; nog had men niet gesproken,
Toen hij als lust'loos op een rustbank neerzonk;

Zijn voorhoofd brandde, en Paola waagde 't niet,
Hem thans de hoop zijns levens wreed te ontnemen.
Een looden sluim'ring volgde; dagen lang
Rustte in het kussen 't zwartgelokte hoofd
En bleef op 't bleek gelaat de wimper zinken.
Hij bleef in Claudius' huis, van hunne zorg
Omgeven; uur aan uur zat Paola zwijgend,
En staarde naar de schoone Apollotrekken,
Tot was versteend, en hoorde 't zacht gekreun,
En voelde, met het leven, dat daar zweefde,
Haar eigen ziel in bange dobb'ring wank'len.
En de avond viel, en bleeke morgen rees,
Zij zag het niet, en tuurde hooploos voort,
En wisselde met Claudius slechts de wake;
Totdat de crisis naderde. „Uitgewoed,"
Zoo sprak de wetenschap, „heeft thans de ziekte;
Een zachte sluim'ring moet den band versterken,
Die, broos en teer, de ziel aan 't lichaam bindt.
Als hij te vroeg ontwaakt, is hij verloren."
Maar Paola's kracht ook week, en Claudius sprak:
„Hij heeft u niet herkend in al die dagen,
Bespaar hem thans 't herkennen bij 't ontwaken;
Dat hij in 't jonggeboren zonnelicht
U niet als engel zijner toekomst zie;
Verzwaar den strijd niet, dien het hem moet kosten,
Wanneer hij later uw besluit verneemt."
En Paola wierp een laatsten droeven blik

Op 't droombeeld van haar liefde en hare jeugd,
Op 't leven dat daar weder op zou bloeien
En haar zou missen, dat zijn weg zou gaan,
Ver van den haren, en deez' laatste strijd,
Dit derven van zijn eersten dankb'ren blik,
Scheen wreeder, smart'lijker dan iets te voren
„Als hij te vroeg ontwaakt, is hij verloren,"
Was 't vonnis; naast de sponde van den lijder,
Nam Claudius weer de welgewende plaats,
En zette zich, 't ontwaken te bespieden.
Door 't venster voerde zwevend de avondkoelte
Den geur hem van 't amandelboschje binnen,
En 't was als klonk weer lokkend uit de verte
De mandoline... Hoorde hij daar niet,
De stem die in dien avond hem profetisch
Zijn Paola had ontrukt, de stem der liefde?
En even zacht als 't vlindervleug'lig koeltje,
Sloop Paola zelve 't stil vertrek weer binnen,
Maar bleek en bevend thands; zij knielde fluist'rend:
„Vergeef mij, vader; 't offer is te zwaar...
Ik heb de kracht niet... Daar de hemel zelf
Hem mij behoudt, mag ik hem van mij stooten?"
Zij zag naar Claudius' blik niet op, maar vreezend
Dat haar gesnik des kranken slaap mocht storen,
Verdween zij stil, gelijk zij was gekomen.
Nu rees 't voor Claudius' geest weer alles op,
Zijn droom van roem voor 't geniale kind,

Van hoop en toekomst, en hoe door den knaap
Dat alles was verwoest, de bloem des hemels
In knop gebroken om op aard te welken.
Was Paola nog te redden . . . als hij stierf? . . .
Indien zij keeren kon tot 't ideaal,
Tot de eed'le roeping, half nog slechts verzaakt,
Wier voorbestemde priesteres zij was?
Was niet die prijs het luttel offer waardig
Van 't alledaagsche leven, dat daar kwijnde?
. . . „Als hij te vroeg ontwaakt, is hij verloren" . . .
Was Claudius zulk een offer niet verschuldigd
Aan de godinne, die hij zelf verzaakt had,
Al kostte 't zielsrust hem voor 't volgend leven?
. . . „Als hij te vroeg ontwaakt, is hij verloren" . . .
't Scheen of de stem het fluisterde in zijn oor,
Of ze in den versten hoek van 't stil vertrek
Eene echo vond; of dan, in vlammend schrift,
Als 't „Mene, mene, tekel, upharsin"
Der profetie op 't maal van Beltsazar,
Het woord verrees daar vóór hem, aan den wand . . .
Daar vóór hem . . . aan den wand, hing, half verlicht,
Een wapenrek; een laatste straal der zon
Speelde op den glans van degen en musket,
Verschool zich in de voegen van het staal
Der oude helmen, gleed in rosse scheem'ring
Door 't maliewerk, en wekte bleeke vonken
In 't kunstig opgedreven oude smidswerk,

Of tintte in violet de damasceering
En glansde op 't koper in het vuur verguld.
...„Als hij te vroeg ontwaakt, is hij verloren"...
Een forsche ruk... en 't log gevaarte viel
Met doffen slag op 't houten mozaiek,
En spreidde klett'rend, ramm'lend door 't vertrek
Zijn last van staal en koper, goud en ijzer.
Wel mocht de daav'ring dooden uit hun slaap,
Of geesten uit hun eeuw'ge ruste wekken.
Een rauwe gil weerklonk, naar 's lijders sponde
Zag Claudius om; de zieke, wreed gestoord,
Rees woest omhoog, zijn groote gitzwarte oogen
In waanzin starend. Met een woest gebaar,
Wijd de armen uitgestrekt, verhief hij zich
Als willens op den moord'naar zich te storten;
Toen viel hij neer en alles was voorbij,
Zijn oogen staarden, wijd geopend nog,
Schoon dood en reeds gebroken, Claudius aan.
„Het moest," sprak Claudius, „loon, godin der kunst,
Het dubbel offer, dat 'k u heden bracht:
Dit menschenleven en mijn levensrust."

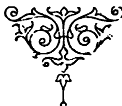
VIII.

't Was maanden verder; in Florence's dreven,
Dwaalde aan eens grijsaards arm een bleeke maagd.
Geen bloemen spaarde 't lustoord haar ter eere;
Om 't marmer van de rustplaats in de schaduw
Geurde als een bruidsbouquet 't oranjeboschje,
De roos wrong door de voegen van het marmer
De bloesemtakken heen, waar de oleanders,
Acacia's en jasmijnen groetend wuifden
En bloemen strooiden op het bloemtapijt.
't Was alles haar om 't even... Lieflijk glooiden
Terrassen ginds, zich rijend aan terrassen,
Steeds voort van paradijs tot paradijs;
Tot verder aan den blauwen horizon
De blauwe bergen statig zich verhieven,

Vertellend van oneindigheid en grootheid,
De blauwe zeeën groetend in de verte,
Den blauwen hemel kussend daar omhoog.
Zij zag het niet... De grijsaard die haar leidde,
Was Claudius, en zijn blik, die haar omvatte,
Sprak van een teederheid, zóó eind'loos teeder,
Sprak van een wanhoop, zóó zijn hart verscheurend,
Dat op 't gelaat van wie hen tegenkwamen,
De glimlach week, en met eerbiedig zwijgen
Geluk en blijheid van hun voetpad week.
Zij zag het niet... „Ik ben zoo moede," sprak zij,
En zwijgend zeeg zij op de marm'ren zitbank.
Zoo zaten beiden — en met ied'ren dag
Was 't of de bleeke wang nog bleeker werd,
Doorschijnender de blauwdooraârde slapen;
Of in het oog met mystisch, woek'rend vuur
De levensvlam op 't brooze leven teerde.
Ook Claudius zweeg; hij trachtte in d' aanvang vaak
Haar op te wekken, sprak van 't schoone in 't rond,
Maar bij haar droeven blik, gestoord in 't mijm'ren
Om den beweende die haar ziel vervulde,
Ontzonk de moed hem, en het dof gepeins
Bleef ongestoord het brooze omhulsel sloopen.
En de eed'le kunst? Hij had haar rondgeleid
Door galerijen en paleizen, daar
Waar 't al electriseerend de oude meesters
In rijkdom prijken, waar van eeuwen her

De schatten zijn verzameld; godlijk licht,
Door menschenhand op 't zonnig doek gebracht,
Een roof schijnt, aan Prometheus' roof gelijk.
Maar troosteloos ging zij de rijen door;
Niets sprak tot haren geest meer, evenmin
Het stormig landschap, waar Salvator Rosa
De huiv'ring wekt door duisternis en dorheid,
Als 't lief'lijk paradijs van licht en bloemen,
Waar reinste schoonheid rust op fulpen koets;
Zoomin de rij van vredige Madonna's
Als al de weelde van de Mediceeën,
Door meesterhand op 't trotsche doek vereend.
't Was alles dood; de kunst leeft van illusiën,
En Paola's hart had geen illusiën meer.
Zoo dwaalden zij, tot aan haar laatste sponde
Ook Claudius zat. Haar bleek gelaat, omlijst
Van zwarte vlechten, scheen zóó marmerstrak
Dat nauw de dood verand'ring brengen kon.
Haar stem was nog slechts fluist'rende ademtocht,
Toch wilde zij nog spreken. „O, vergeef,
Mijn vader," sprak zij, „dat ik, opgegaan
In mijn zelfzucht'ge smart, zoo vaak vergat
Wat dankbaarheid uw pleegkind was ten plicht.
Uw edel plan, hoe is het neergekomen;
Uw teed're zorg, hoe slecht werd zij beloond!
Vergeef, vergeef! De kracht ontbrak uw Paola,
Om voort te streven naar den hoogen bergkam,

De erinn'ring reeds aan de aard deed haar bezwijken;
Vergeef het haar, als zij gestorven is."
„Mijn kind . . ." was al wat Claudius' lip ontsnapte,
Toen in zijn arm haar zielloos hulsel zonk.

IX.

Alleen ... alleen, met de assche zijner droomen,
Met 't overschot van al zijn liefde en eerzucht,
Met twee verloren levens tot zijn schuld ....
Zoo had hij niets bereikt van 't geen hij wachtte.
Het eigen leven doelloos weggeworpen,
Den knaap geofferd aan zijn wreede godheid,
De kunst'nares gedood door rouw en smarte, —
En thans, nu al die offers doelloos bleken,
En niets hem bleef dan 't vruchteloos bewustzijn
Dat, wat hij wilde, rein en edel was,
Nu kwam een wreede twijfel hem bekruipen.
Daar vóór hem rees, uit d' ochtend van zijn leven,
Weer haar gestalte, die zijn jeugd verleidde,
Hem van nabij den hemel had doen hopen

En spottend hem zijn hoop en liefde ontroofde.
  Zij stond aan Paola's sponde, en sprak hem aan:
„O ijd'le mensch, die meent gedeeld te zijn
In geest en stof, en beî te kunnen scheiden!
Onvruchtb're dweeper, die u zelven doodt,
En om u heen verderf zaait en vertwijf'ling!
Gij spraakt van kunst en uitverkoren roeping,
En zegdet 't jonge meisje leugens voor,
Om haar den schoonen minnaar laf te ontvoeren,
En meendet zelf, dat 't sprookje waarheid was! —
Gij spraakt van offer en van alledaagschheid,
En dooddet in jaloerschheid den Apollo,
Die u haar hart betwistte, en noemdet zelf
Den moord een Gode welgevall'ge daad! —
Gij mindet Paola! Durft ge 't niet bekennen?
Gij mindet Paola! Al uw fantazie,
Uw geestdrift en uw kunstgevoel te samen,
Uw blind'lings off'ren aan een hersenschim,
Uw mystisch turen op een hooger godheid,
Was werktuig slechts in dienst van uwen hartstocht!
Gelooft gij nog, o kunst'naar vol verblinding,
Zelfzuchtig dweeper en vergrijsde minnaar,
Aan vlekk'loos streven naar een ideaal?
Aanschouw uw werk!"
                                        En Claudius boog den blik
Op 't bleeke lijk, dat eenmaal Paola heette,
En snikte luide, en deed wanhopend zich

De wreede vraag: „Is 't waarheid?" Maar met kracht
Klonk 't antwoord, dat de schim tot vluchten noodde:
„En toch geloof ik! Mocht het waarheid wezen,
Dat zelf ik faalde, 's menschen zwakte en vreezen
Doen aan de hoogheid van zijn god niet af.
Wat hij begeert, is niet slechts roes der zinnen,
Wat hem bestemd is, niet slechts aardsch beminnen,
Wat hem beloont, zinkt vóór hem niet in 't graf!
Het is zijn recht, het is zijn plicht te streven,
Waar in zijn hart 't onzichtb're weerklank vindt;
Voelt ge in de schepping een gedachte beven,
Zij leeft in u, in haar ook moogt gij leven,
Zij is 't, die mensch en godheid samenbindt!"

Was 't enkel voorrecht van verleden tijden,
En past het thans uw minnaar niet?

Zingt om ons heen natuur niet de eigen zangen,
Op de eigen wijs, die zij sinds eeuwen zong?
Blijft de echo van haar smachtend minverlangen,
Niet eeuwig waar en eeuwig jong?

Suist minder zacht de nachtwind door de rozen,
Koelt op mijn voorhoofd lauw'ren gloed zijn wiek,
Dan toen hij Romeo's, Julia's minnekozen
Omwuifde met zijn harpmuziek?

Giet even blank niet op de colonnade
De maan in zilverlicht haar glansen uit,
Als toen zij trilde in Mozarts serenade,
Gestroomd van Don Giovanni's luit?

Dat melodie dan, dart'lend om uw droomen,
Ze stil met liefde en bloemendauw doorgeur',
Omhoog stijg' met de zwoele nachtaromen,
En zoo mijn liefde tot u beur'...

Luitgetoover
Lispt door 't loover,
Brengt mijn minnelied u over,
Draagt mijn klacht tot u omhoog; —

Zomernacht.

Zacht gefluister,
Rijst er,
Ruischt er,
Zweeft omhoog in 't nachtlijk duister,
Heft zich tot uw vensterboog.

ANGIOLETA.

Van morgen bij de vroegmis,
  Ben 'k naar haar kerk gegaan;
En toen ze er uit zou komen,
  Bood 'k haar den wijkwast aan.

't Gebeëboek in de handen,
  Met neergeslagen oog,
Gelijk aan Kaulbach's Gretchen,
  Trad ze uit den grauwen boog.

't Was of op 't reine voorhoofd,
  Ontdaan van ied'ren pronk,

Met 't licht der altaarkaarsen
  Een straal van vroomheid blonk.

Zij prevelde een gebed nog,
  Terwijl zij voorwaarts trad;
En maakte aan 't geurig water
  Haar teed're vingers nat.

Ik fluisterde: „Angioleta...";
  Toen zag zij op naar mij;
— „Ik heb voor u gebeden,"
  Zoo sprak ze en ging voorbij.

SONNET.

Veel honderd bonte vogels kweelen
  In 't stille woud hun lentelied;
Maar niemand, die hun kleuren ziet,
  Of hoort naar 't orgelen van hun kelen;

Veel honderd frissche bloemen deelen
  Hun balsem uit langs meer en vliet;
Maar niemand, die hun geur geniet,
  Of let op 't wisslend kleurenspelen.

Sonnet.

Des zangers zwervende avonddroomen
Zijn door den zefir opgenomen
En dwalen over bosch en riet;

En zij, voor wie zijn lied'ren klonken,
Kent zelfs den naam des dichters niet,
Wien zij bezieling heeft geschonken.

ESTELLA.

———

„Kunt gij der liefde wezen mij doorgronden?"
Vroeg landgraaf Heinrich in den zangerkring,
En, tokk'lend op de harp der mijmering,
Heeft ieder held een antwoord dra gevonden.

Naar 't hooge sterrenheir zag Wolfram op,
En zong der liefde mystisch evangelie,
Der schoonheid wijding, rein als sneeuw of lelie,
Bezoedeld door geen aardschen harteklop.

Tot woest Tannhäusers hand greep in de snaren,
En liefde prees, tot wellust uitgebot,

En vol en luid getuigde van 't genot,
Waarvan hij 't beeld in t harte mocht bewaren.

Wie heeft der liefde wezen toen doorgrond,
Was 't Wolfram, of zijn vriend, of geen van beiden?
Is liefde's innig wezen dus te scheiden?
Welk sterv'ling, die in zich die deeling vond?
— — — — — — — — — —
Estella's minlijk voorhoofd was gebogen
En peinzend droomde zij — zoo lang, — zoo lang —
De donk're wimper, zinkend op haar wang,
Bedekte afgunstig 't stralen van haar oogen.

'k Zag naar haar lipjes, — ernstig, stroef en strak
Bleef 't kuiltje weg, waar minnegoodjes schuilen;
Geen vriend'lijk lachje lichtte door haar pruilen,
Geen zonneschijn, die door de wolken brak.

Hoe smachtte ik, even 't lachje weer te aanschouwen,
Dat wel op 't sterfbed 't leven mij hergaf;
Hoe smeekte ik stil één blik dier oogen af,
Die voor mijn ziel geluk en liefde omvouwen.

Ik sprak van 't hoogste wat de wereld noemt,
Van 's levens raads'len, eeuwige problemen,
Van 't edelst, wat de sterv'ling kan vernemen,
Van de eigen ziel, waar hij Gods beeld in roemt.

Zij bleef gebukt; meedoogloos bleef zij zwijgen,
Geen dankb're lach of blik van sympathie
Beloonde al 't streven der philosophie,
Geen oogopslag mocht mijne bee verkrijgen.

Ik sprak van schoonheid, weeld'rige natuur,
Van 't spel der winden op de bleeke baren,
Van 't fluist'ren van den zefir door de snaren,
Van bloemengeur in 't murm'lend avonduur.

Zij zweeg: jaloersch bleef 't ooglid neêrgeslagen,
En strak haar lip, en stroef de bleeke wang;
Gevoelloos bleef zij bij den avondzang,
Bij Eros' klacht, op zefirs wiek gedragen.

Toen dacht ik aan de lafste poets, dien dag
In 't weeklijksch blad van lagen luim gelezen,
En 'k gaf ze weder, spiedend op haar wezen,
Wat uitslag ik van 't grof verzinsel zag...

— In diamanten straalgloed opgeheven
Weerglansde 't zielvol oog van zaligheid;
In 't lachje, om de effen lipjes uitgespreid,
Blonk, tintelend, een gloed van dartel leven.

Geen taal geeft de ideale reinheid weer
Van 't lachje dat thans haar gelaat omzweefde,

Van 't zalig licht, dat in haar oogen beefde...
Zoo zien Gods eng'len uit den hoogen neer...

— — — — — — — — — — — —

En ik verachtte, in bitterheid verzonken,
Den nar, die 't grof verdichtsel had bedacht,
Haar, die zulk kunstwerk in verrukking bracht,
En mij, door zulk een schoonheid liefdedronken;

En 'k sprak: der ziele schoonheid zoekt uw hart,
En meent in 't zielvol oog haar ziel te ontwaren;
Wilt gij der liefde wezen u verklaren?
Zie, hoe de schoonheid zelf uw liefde tart.

MIDDERNACHT.

't Is nacht; de stilte viert in 't ronde
De heil'ge stonde, snel geweken;
Hoort gij den zachten golfslag breken,
En sterven in het oeverriet?

't Is nacht; ginds drijven zilv'ren zwanen;
Hoe ze in den maneschijn zich spieg'len...
De golfslag, die hun beeld doet wieg'len,
Verstoort hun statig drijven niet.

't Is nacht; een harptoon kust de baren,
Droef klinken snaren, droef haar woorden;
En op den golfslag der accoorden
Drijft, als een blanke zwaan, haar lied.

LOTTE-GRETCHEN.

I.

Uit de kleine witte klokjes
  Van de leliën van dalen
Stijgt een lief'lijke adem opwaarts
  Hoog in lente's zonnestralen;

Sterker geurt de hagedoren
  En de volheid der seringen,
Blank en maagd'lijk zijn de bloesems,
  Die de wintersneeuw vervingen.

Blank als 't wit der kleine klokjes
  En bescheiden als haar geuren,

Ziet ge moeders blonde Lotte
  Droom'rig uit het venster treuren?

Wat doet Lotte's hartje zuchten
  En haar oogen droevig staren?
Weet zij 't zelf? Het zoet geheimnis
  Van de lente en zestien jaren.

Toch heeft ze al een vaster droombeeld,
  Dan de vlotte voorjaarswolken,
En een naam reeds kan de zuchtjes
  Van haar maagd'lijk hart vertolken.

Nog niet lang toch is 't geleden,
  Dat een jong'ling haar ontmoette,
Met bewond'ring haar beschouwend;
  „Gretchen" klonk zijn zachte groete.

En zoo groot is niet het stadje,
  Of zij heeft terstond geweten
Naam en doel des jongen schilders,
  Die haar „Gretchen" heeft geheeten.

Velen zijn, als hij, gekomen,
  't Oude stedeken te malen,
Weinigen, wie jeugd en geestdrift
  Fier, als hem, uit de oogen stralen.

En, als door de hagedorens
De avondwind komt henensuizen,
Hoort zij in de geur'ge takken
Stil bewond'rend „Gretchen" ruischen.

II.

„Moeder," sprak de jonge schilder,
„Laat mij toch u overhalen;
Lotte, aan 't spinnewiel gezeten,
Zou ik gaarne als Gretchen malen.

„Zie, ik heb talent; mijn proeve
Zal mijn naam met roem bekroonen,
En de Gretchen, die ik droomde,
Mocht dit stadje mij vertoonen.

„Zóóveel onschuld, zóóveel schalkheid,
Zóóveel trouw in lichtblauwe oogen,
En de klop van 't jonge harte
In den boezem, licht bewogen.

„Vrees geen schildersdwaasheid, vrouwtje;
'k Heb een moeder; 'k heb een zuster;
'k Schilder Gretchen naast uw haardvuur,
Aan uw zijde; kan 't geruster?" —

— „Stemt ge toe?" sprak kalm de moeder.
Blozend zat toen Lotte neder,
Snorrend dreef het went'lend raadje
't Vlugge klosje heen en weder.

— „Wees niet schuchter, Lotte-Gretchen,"
Sprak de schilder enk'le malen;
„'k Zal u onder 't vroolijk schild'ren
Van mijn reizen wat verhalen.

„Gretchen denkt aan blijde toekomst,
Hoop en vreugde ziet zij prijken;
U ook, lieve, zou een glimlach
Meer mijn Gretchen doen gelijken."

En, met al wat geest hem leerde,
Tracht hij op de lieve trekken
Gretchen's kuischen meisjesglimlach,
Gretchen's teer gepeins te wekken.

Steeds wat nieuws, wat schoons en edels
Tracht hij voor haar geest te plaatsen,

Dat de reingevormde trekken
  Niets dan kiesch gevoel weerkaatsen.

En zij luisterde en poseerde
  In de jonge zonnestralen,
In de geuren der seringen
  En der leliën-van-dalen.

III.

Lente en Meimaand liep ten einde,
En de zomer was gekomen,
En, voorwaar, geen blonder Gretchen
Rees voor Faust's verrukte droomen.

Gretchen's onschuld en haar eenvoud,
En 't ontwakend meisjesharte,
Las men in den zaal'gen glimlach
Der gewekte liefdesmarte.

Zóó moest Gretchen hopend peinzen
Na de vluchtige begroeting;
Zóó moest zij den weerslag voelen
Der beslissende eerste ontmoeting.

Gansch een hemel, half omsluierd,
Las men in die duivenoogen;

Nog heeft niet haar hart geleden,
  Nog heeft niets het wreed bedrogen.

Teer ontluikend kinderharte,
  Half sluit zich zijn bloesem open;
Welk een bloei doet deze Meimaand
  Deze meisjeslente hopen!

Heil hem, die dit weêr kon geven,
  Kunstenaar van Gods genade,
Wiens penseel de burgerdeerne
  In gevoel en mijm'ring baadde.

Dat is kunst: natuur en waarheid
  Door een menschenziel hergeven;
Waarder dan het stoff'lijk schoone,
  Schooner dan het ruwe leven.

Goud en lauw'ren en waardeering
  Mocht de jonge schilder gâren,
Hij, wiens proeve zooveel wijding,
  Zulk talent kon openbaren.

En, op 't gulden spoor getredén,
  Zoekt hij meer steeds te veroov'ren,
Grootscher, stouter idealen
  Op het bleeke doek te toov'ren.

IV.

Ginds, waar de seringen bloeiden,
  Stroomt de herfstgeur thans naar binnen,
Ziet ge moeders blonde Lotte
  Aan het snorrend raadje spinnen?

Maar de voet vergeet te trappen,
  En de hand zinkt moed'loos neder,
Tranen wellen in haar oogen
  En geen glimlach droogt ze weder.

En met ied'ren avond bleeker
  En meer peinzend ied'ren morgen,
Wekt in 't angstig moederharte
  't Neigend hoofdje nieuwe zorgen.

En vergeefs zijn artsenijen,
  Wonderkruid en missen lezen;
Wat haar deert, kan spreuk noch bede,
  Kan geen kunde of kunst genezen.

Zoo ziet ge in de koele wouden
  't Groenfluweelen mos verschijnen
En, door 't zonnelicht getroffen,
  Langzaam dorren en verdwijnen.

En, als met de hagedorens,
  Nogmaals de seringen geuren,
Vindt men Lotte's droeve moeder
  Eenzaam bij het haardvuur treuren.

Wreede kunst, die 't offer vergde,
  Die een glimlach had van noode,
En, 't ontluiken snel bespiedend,
  In den knop den bloesem doodde!

Leeft, voor eeuwen thans verrukkend,
  't Kunstwerk, met haar bloed verworven,
De ideale Gretchen-schepping, —
  Lotte-Gretchen is gestorven.

PONT-AUDEMER.

I.

Daar staat in Bretagne een oud kasteel,
  Zijn torens blinken van ver,
Maar de nachtuil slechts en de giervalk woont,
  In het slot van Pont-Audemer.

Daar slaapt in Bretagne een zwarte poel,
  Te troebel voor maan of ster,
En de herder mijdt, als het avond wordt,
  Den poel van Pont-Audemer.

Van eene Sultane.

Daar gaat in Bretagne een oude sprook,
  Een sage van eeuwen her,
En men fluistert stil bij het wintervuur
  De legende van Pont-Audemer.

II.

Ginder, waar de verste bergtop nog een kroon van tinnen draagt,
Woonde in hertog Eudes' tijden, Vannes' lieflijkste edelmaagd,
Jeanne, blond als korenaren, rijzig als de korenbloem,
Blozend blank als de appelbloesems, oud-Bretagne's trots en roem

't Stamhuis der Pont-Audemers leefde in een tweetal broeders voort,
Saëns en Juhel, en hun beiden had de maagd het hart bekoord.
Juhel, de oudste, forsch van leden, droeg haar kleuren in den strijd;

Saëns, de langgelokte zanger, had haar lied bij lied gewijd.

„Broeder," sprak de jonge meistreel, „wat zal hiervan 't einde zijn?
Zal u Jeanne toebehooren? Wordt de blonde jonkvrouw mijn?"
— „Laat ons kampen om den voorrang!" — „Met het zwaard of met het lied?"
— „Laat ons 't aan haar zelve vragen, wien zij aannam, wien verstiet!"

— „En wij zweren," sprak de jongste, „dat, wien zij verkiezen moog',
Geen gevaren zullen dreigen, van hem, wien de keus bedroog?"
— „En wij zweren," sprak toen Juhel, „dat, wie hare liefde ontvang',
Van zijn sponde niet zal hooren 's broeders vleiend klaaggezang?"

— „Als haar hand mij af mocht wijzen, zweer ik, dat de morgenwind,
Na den avond van uw huw'lijk me in Bretagne niet meer vindt.
Zwerven zal ik door de landen, tot gesmoorde min zich wreekt,

Met de laatste snaar van 't speeltuig, 't harte van den zanger breekt.''

— „Als haar lippen mij verstooten, zweer ik, dat naar 't Heilig Graf,
Men mij zal zien henentrekken met den dorren pelgrimsstaf;
En geen vromer beevaartganger groet Jeruzalem van ver,
Dan de fiere dapp're ridder Juhel van Pont-Audemer."

III.

Wat onderscheid besliste t pleit
  In blonde Jeanne's hart?
Door week gevoel alleen geleid
Gaf zij aan Saëns het zoet bescheid,
  Dat Juhel's liefde tart.

De dag van 't huw'lijk komt nabij;
  Gehoorzaam aan zijn eed,
Legt Juhel zwaard en spoor ter zij,
Neemt pelgrimsstaf en koord en pij,
  Ter bedevaart gereed.

— „Op morgen, Saëns, verrijst de dag,"
  Dus sprak hem Juhel aan,

„Het uur dat eens onze eed voorzag,
Dat u haar lach verrukken mag,
En ik van hier moet gaan.

„Welaan, eer ver van burcht en woud,
Van ridderplicht en eer,
Mij 't eigen woord gevangen houdt,
Zij nog één wensch u toevertrouwd, –
Eén wensch, en dan niets meer.

„Hoe vaak heeft ons de jacht behaagd,
Hoe vaak ons buit gebracht!
Hoor thans, wat u een broeder vraagt:
Nog ééns te saam den wolf gejaagd,
Nog éénmaal... dezen nacht!"

IV.

Daar slaapt in Bretagne een zwarte poel,
  Te troebel voor maan of ster,
Daar komen 's nachts de wolven saam
  In 't bosch van Pont-Audemer.

Daar lesschen zij gretig den wilden dorst
  En koelen den heeten muil,
En ver klinkt door het droevig woud
  Hun langgerekt gehuil.

Daar hebben de broeders, als voorheen,
  De schreden heen gericht;
Maar nooit nog was de nacht zoo zwart,
  Nog nimmer 't bosch zoo dicht.

't Was, als rees hun uit 't kreupelhout
  Een lijkzang tegemoet,

Als bogen takken langzaam neer
  Ten laatsten droeven groet.

't Was hun, als vlogen raven op,
  Met krijschend schorren kreet,
Een huiv'rend zuchten scheen de wind,
  Dat over graven gleed.

— „Hoe treedt ge, broeder, haastig voort?"
  Sprak Saëns, „valt de nacht u koud?"
— „Niet koud is de nacht op vaders erf,
  Voor wie het voor 't laatst aanschouwt."

— „Hoe licht, o broeder, uw oog zoo fel?
  Wat hebt g' in 't duister bespeurd?"
— „Mijn oog ziet, hoe in 't burchtvertrek
  Een bruid haar sluier verscheurt!"

— „Hoe klemt ge, broeder, zoo vast uw knods?
  Trof ginds de wolf uw blik?"
— „Doe snel uw gebed, gij knaap! De wolf
  Die dorst naar uw bloed, ben ik!"

— „Genade, broeder! Gedenk uw woord,
  Den eed, dien gij mij liet!"
— „Op morgen trek ik ter bedevaart,
  Maar Jeanne behoort u niet!"

V.

Daar slaapt in Bretagne een zwarte poel,
  Te troebel voor maan of ster,
Daar viel door zijn broeder Juhel's hand
  De zanger van Pont-Audemer.

De zoden dronken 't jeugdig bloed,
  Ginds klonk het wolfsgehuil,
En Juhel groef met bijl en spå
  Voor 's broeders lijk een kuil.

Snel werpt hij 't lijk in de open voor'
  En sluit den donk'ren schoot.
Hoe druipt, o Juhel, 't jagerskleed,
  Van broederbloed zoo rood!

Hij knielt bij 't water neer en wascht,
  Delgt ied're bloed'ge vlek,
En werpt een laatsten schuwen blik
  Naar de opgegraven plek.

O gruwel, nevens 't open graf,
  Ligt Saëns, 't gelaat ontbloot!
Zie, de aarde weigert 's broeders lijk,
  Door broederhand gedood!

En snel, met afgewenden blik,
  Graaft hij een tweede voor',
Bergt nogmaals 't tenger lichaam weg,
  En delgt het roode spoor.

En rugg'lings naar het lijk gekeerd,
  Sluipt hij naar 't dicht geboomt;
Tot plots'ling 't licht der koude maan
  Het landschap overstroomt.

Nu wendt hij nogmaals schuw den blik
  En zoekt de plek op 't gras, —
Daar ligt weer nevens 't open graf
  Die eens zijn broeder was.

Het maanlicht schijnt op 't bleek gelaat,
  In 't wijdgeopend oog . . .

't Was of nog Saëns tot afscheidsgroet
De bleeke lip bewoog.

Een kreet van woede en razernij
Weerklonk in 't stille woud,
Een, die den raaf de wiek verlamt,
Den wolf in 't nest weerhoudt.

„In 't graf! terug!" klinkt Juhel's stem,
„Zie mij niet aan! Laat af!"
Hij sleept en sluit het starre lijk
Ten derdenmaal in 't graf.

„Gij wilt niet rusten in den kuil?
Gij wilt niet? Wacht ge mij?
Welaan! Zie in het tweede graf
Uw' broeder aan uw zij!"

En Juhel springt in de open groef
Met woest gebaar en kreet,
En rakelt de aard' wanhopig neer,
Verstikkend doodenkleed.

Daar slaapt in Bretagne een zwarte poel,
Te troebel voor maan of ster;
Daar liggen zij naast elkaar gebed,
De broeders van Pont-Audemer.

VI.

De kerkklok luidt op hoogtijdsdag,
  Met rozen is het pad bestrooid,
En 't landvolk stroomt met zang en lach,
  Ter kerke toe, voor 't feest getooid.
De klok heeft reeds zoo lang geluid;
  Men fluistert schuw in 't heiligdom;
Bij 't altaar wacht de jonge bruid;
  Waar blijſt, — waar blijft de bruidegom?

Vraag 't aan den poel, die keer op keer
  Zijn stille doodenklacht herhaalt;
Vraag 't aan den wolf, die telkens weer
  Daar huilt, wanneer de schemer daalt;
Vraag 't aan der raven heesch gekrijsch,

Als meldden zij de droeve maar',
Vraag 't aan twee graven, tot bewijs
Van wreed vermoorde en moordenaar.

. . . .

Nôg, als de storm veegt langs de heî,
Rijst uit den poel verward gerucht,
Den zwerver schijnt het angstgeschrei,
Een smeekbede of een stervenszucht.
Dan rijst de sage van weleer,
Nog bloedig, schoon van eeuwen her;
Dan fluistert men: „Daar strijden weer
De broeders van Pont-Audemer."

BLONDE LOKKEN.

SINFONIA.

Introduzione.

Van een yhlanggeur doortrokken,
Door camelia's vastgehecht,
Wiegt zich in de rosse vlokken,
Myrrha, van uw blonde lokken,
Ook een nieuwe blonde vlecht.

Met u zwiert zij door de zalen,
Met u dwarrelt ze in den dans,
Op haar zijden golven dalen,
Als op u, de matte stralen
Van den bleeken waslichtglans.

Met u schijnt zij wel te passen
  In dien kring van kunst en schijn,
Bij die tropische gewassen,
Die bouquetten uit de kassen,
  Die hier lentebloesems zijn.

Bij uw oog, behaagziek vonk'lend,
  Bij de bloedkoralen slang
Om uw teed'ren pols zich kronklend,
Bij de steenen dauwdrop, fonk'lend
  Naast het blosje op uwe wang;

Bij 't modieus gewaad, waarbinnen
  Nauw een ademtocht nog gleê,
Bij den waaier, waar ge 't minnen
Leeren moet van herderinnen,
  Witgepoederd door Boucher...

Zeg me, valsche blonde *natte*,
  Die dit kunstgewrocht voltooit,
Die geborgen wordt in watten
Tusschen Myrrha's dierste schatten
  En met reukwerk mild bestrooid;

Was u in uw jonge jaren
  Zooveel weelde toebedacht?
Zegt me, valsche blonde haren,

Wat uw lotgevallen waren,
  Wat hierheen u heeft gebracht?

Allegro.

Hebt gij eens zedigjes, stil en verborgen,
  't Kopje der eerzame melkster gedekt,
Die, voor den dauw van den huiv'rigen morgen,
  Diep over d' ooren het nachtmutsje trekt?

Eerst was het kermis; de spaarpot, reeds karig,
  Ging voor een deel aan de woelige pret;
Toen werd de vrijer, haar Krelisbuur, jarig;
  Hoe kreeg ze geld voor een zilv'ren signet?

Toch moest 't er wezen. — Zou iemand het gissen,
  Als ze in de stad naar een haarsnijder gaat?
Wat ze niet toonen mag, kan ze wel missen, —
  Zie, voor haar lokken een gouden dukaat!

Opgepast, melkstertje; Krelis is lastig,
  Als hij 't slecht opneemt. is alles gedaan;
Dan zet uw snijder, hoe kunstig en kwastig,
  Voor twee dukaten 't er niet weder aan.

Adagio.

Of is ze als offergaaf gezonken,
De rijke tooi van goudblond haar,
Terwijl des Heeren lied'ren klonken,
Terwijl des Heeren vaten blonken,
Op 't bloemengeurig Hoogaltaar?
Terwijl een stroom van wierookwalmen,
Haar vierde, saam met orgelgalmen,
De hemelbruid van achttien jaar;
En 't feestlied stemde in jubelpsalmen,
Met 't wreede knarsen van de schaar?
Terwijl bij 't biddend nederknielen
In 't koor der oude kloosterkerk,
De groote tranen langzaam vielen
Op 't witte marmer van de zerk;
En, bij het preev'len der gebeden,
Zij 't voelde in haar beangstigd hart,
Dat met de lokken, die er gleden,
Hoop, liefde en jeugd zijn afgesneden,
En niets haar bleef dan boete en smart?

Andante.

Of werdt ge, naar men zacht verhaalt,
Gij blonde tooi, zoo rijk,

In duist'ren nacht uit 't graf gehaald,
Gestolen van een lijk?

Waait de yhlang als een kerkhofgeur...
En toont uw rossig blond
Van 't dor gebeente nog de kleur,
Waartusschen men u vond?

En als straks Myrrha dwarr'lend zwijmt,
En op mijn schouder rust,
Is 't dan alsof mijn bleeke mond
Een doode heeft gekust?

Weg, weg van mij; keer weer in 't graf,
Waaraan gij nog behoort!
Werp, Myrrha, 't valsche tooisel af,...
— Maar neen, dans lustig voort!

Finale.

Dans lustig voort! De blonde lokken zwieren
In dolle vaart!
Wat let het, wie zij eenmaal mochten sieren,
Op of in de aard?
Dans, Myrrha, dans! 't Verleden heeft geen rechten,
Hoe ook beschreid;
Zie, zoo bewijst men uit uw valsche vlechten

D'onsterf'lijkheid!
De jonge bloem ontkiemt uit de oude voren,
In lente's zon;

De liefde van het melkstertje is herboren
In 't danssalon;
De tooi der non geniet al galoppeerend
Haar hemelvaart!
De stof is eeuwig! Telkens wederkeerend
Bewoont zij de aard!

(*Nederland*, 1880.

BLAUWE OOGEN.

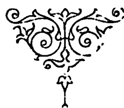
'T Was blauw, niet het blauw van vergeet-mij-niet,
Bescheiden, zwijgend en bleek;
Ook niet het blauw van lobelia's.
Aan d' oever der rustige beek.

'T Was ook niet het blauw van de zomerlucht,
Schoon dit van den hemel vertelt,
Zelfs niet van de lucht in het meer weerkaatst,
Waar 't zacht in de golven versmelt.

'T Was vreemder, meer dat van den Zuidernacht,
Doorschijnend, lichtend en diep,
Waaronder Venetië fluist'rend lacht
En 't gouden Palmyra sliep;

Het blauw van den wijkenden horizont,
Waar Lohengrin's boot in verdween . . .
Het blauw, — waarheen ijdele wenschen gaan,
En onverhoorde gebeên.

(*Gids*, 1884.)

DUET.

ij zongen te zamen duetten
  In 't naderend schemeruur,
Zij, grilligste der brunetten,
  Hij, vol van poëtisch vuur.

Zij zongen: „Ich wollt' meine Liebe";
  Zij zongen van liefde's verdriet,
Van liefde's vreugden en weelden,
  Zij zongen ook Faure's lied:

„Saluez! c'est l'amour qui passe!
  Saluez, saluez! c'est l'amour!"
En hij werd niet moede te zingen:
  „Saluez, saluez! c'est l'amour!"

Snel vloden de vlugge dagen
De vluchtiger weken heen;
Hij zag, dat zij wuft was en ijdel,
En zij, dat zijn liefde verdween.

Weer raakten haar vingers de toetsen
En speelden 't accompagnement:
En lokkend verhief zich, als vroeger,
Het thema, zoo wel bekend.

Het klonk als: „. . . l'amour qui passe",
En spottend zag zij hem aan:
„Saluez! Maar waarom salueeren?
De liefde is voorbijgegaan!"

„C'est l'amour... qui passe... qui passe",
En zij gaf nog het thema aan:
Maar hem klonk 't als een lied uit de verte —
't Was alles voorbijgegaan.

(*Gids*, 1884.)

ROEMERSWALE.

Daar ligt, zoo klinkt een sage van weleer,
Een rijke. trotsche stad in zee verdronken.
En waar de gouden torenspitsen blonken,
Daar kabbelt rustig thans het blauwe meer.

Des avonds zit de visscher mijm'rend neer.
't Is als werd van het goud, daar lang verzonken,
In golf op golf een scheem'ring hem geschonken...
Maar niets geeft van den schat de diepte weer.

Zoo mijne liefde; schoon ge in lied bij lied
Haar lichten schemer telkens blinken ziet,
Als 't gouden schijnsel in de blauwe golven;

Vrees niets, de glans wordt nimmer uitgebluscht.
De schat verdwijnt niet, die in 't harte rust,
Maar blijft er, rijk en kostbaar, diep bedolven.

(*Spectator*, 1884.)

DE WEDUW.

(BIJ DE PLAAT VAN W. STEELINK.)

Zij heeft geweend, geleden en gebeden,
In bitt'ren rouw,
En weken lang het stil vertrek gemeden,
De weduwvrouw.

En thans — hoe schijnt 't geluk zoo ver verzwonden,
Voorbij sinds lang;
En toch de smart der laatste scheidingstonden,
Zoo versch en wrang.

Hoe rijst weer voor haar oogen, dof van tranen,
Het wild visioen,

De kleppers, trapp'lend luist'rend naar 't vermanen
Der krijgsklaroen.

Hoe ziet ze in d' ochtendwind de pluimen wieg'len,
Ter zegepraal,
En vroolijk 't gouden zonnelicht zich spieg'len
In 't blauwig staal.

Een stofwolk rijst; de bonte vanen wapp'ren,
Haar hart trilt mee;
Gevleugeld volgt den fieren tocht der dapp'ren
Haar zegenbeê.

Hoe hoort zij nog de stoute rossen snuiven
Vol oorlogsmoed, —
Hoe ziet zij nog zijn hand ten afscheid wuiven...
Zijn laatsten groet...

— — — — — — — —

En — toen de bloed'ge kamp voor land en vrijheid
Een einde nam,
Toen 't alles in verwinningsroes en blijheid
Ter haardstee kwam.

Hoe hoort zij nog van ver 't gejuich genaken,
Dan... plots'ling stil!

O waarom thans den vollen juichtoon staken?
Om harentwil? . . .

Nog ziet ze een droeven stoet hem binnendragen,
Met bloed bevlekt,
Een tip van 't raaf'lig vaandel opgeslagen
Dat hem bedekt.

Nog is 't als ziet zij 't bleeke voorhoofd weder,
Waar 't leven vlood,
Als kuste zij de mond zoo eind'loos teeder,
Nu koud en dood.

Nog is 't als voelde zij, met 't dierbaar leven
Dat haar ontviel,
In matelooze wanhoop haar begeven
Haar eigen ziel.

Nog is 't als kan ze er steeds niet aan gelooven,
Den grooten slag,
Die haar van alles, alles kwam berooven
In éénen dag.

Nog is 't als komt een blik haar toe, een groete
Die haar behoort,
Een handdruk die zijn stervensuur verzoette,
Een afscheidswoord . . .

— — — — — — — —

En thans — niets om haar smart aan vast te hechten,
Dan 't koude staal;
Hoe doet het haar van bloedige gevechten
Het wreed verhaal.

Hoe schijnt het haar te tergen met gevaren,
Met dood en schrik,
Haar dreigend, onverbidd'lijk aan te staren
Met killen blik!

Hoe trekt het in 't vertrek al 't zacht geflonker,
Al 't licht bijeen
En schiet zijn wreede stralen uit den donker
Naar 't hart haar heen.

Getroffen! . . . Hoop en toekomst zijn verbroken,
Geen twijfel meer . . .
Verplett'rend heeft de blik van 't staal gesproken!
„Hij keert niet weer!"

VERBETERING.

Bladz. 26, regel 4 van boven, staat: Van zijn ranke liefste weer,
lees: Van zijn ranke liefste meer.

Bladz. 90, regel 2 van onder, staat: gesmoorde min, lees: gesmade min.

INHOUD.

